

CERKVENI GLASBENIK.

Glasiló Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofje 4 krone.

Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Cerkveni pevovodja.

(Pri letošnjem cerkvenoglasbenem tečaju predaval P. Hugolin Sattner.)

(Dalje).

Vaje.

Vojaki imajo dan za dnem vaje, zlasti pred parado. Vadijo se ognjegasei, vadijo se pridigarji, vadijo se gledališki igralci. Za pevca je vaja bistveni pogoj. Vaje pa morajo biti redne in točne, da peveci dobro in lahko vedó, kdaj jim je prihajati. Pevske vaje, ki se vrše modro in strokovno, so najprijetnejše ure za pevovodjo in pevce; seveda mora oboje prevevati ljubezen do stvari in prava navdušenost, oboji morajo biti s celim srecem pri stvari.

Pevovodja naj sede k harmoniju, ali če igra kdo drugi (kar se zelo priporoča, da je dirigent prost), naj stopi ali sede k pultu in naj pevce razvrsti pred seboj. Tudi ti smejo sestí, dasi je stanje idealnejše. Ako je prostor, naj bodo soprani in alti na eni, tenori in basi na drugi strani, n. pr.

soprani	alti	basi	tenori
	harmonij		
	pevovodja		

Sedaj se je marsikje boriti s prostorom, celo na kóru. Po korih so klopi za ljudi, pevcem je odmerjen le majhen prostor. In vendar naj bi veljalo načelo: Kor pevecem! Ako pojo ženske v mešanem zboru, zahteva Rim, da so na kóru ločene od možkih, torej vsak spol na eni strani igralnika. Pri zidanju novih cerkva naj se upoštevajo orgle in zbor, skrbi naj se, da za orglami ne bo okna in da bo za pevce med orglami in prednjo ograjo dovolj prostora. (Bled.)

Naj se li rabijo pulti? Če je prostor, na vsak način, ker se s tem listi varujejo škode, več pevcev lahko gleda na en list, in list mirno leži na pultu. Ako ni pultov, naj ima vsak pevec svoj list.

Kateri peveci stojé spredaj, dobri ali slabeji? Tu sta dva zistema. Witt meni, naj slabeji stoje spredaj, da čujejo od zadej sigurnejše pevce; dandanes pa so dirigentje mnenja, naj boljši peveci stoje spredaj, ker so merodajni; slabejši zadej ne morejo toliko pokvariti.

Pevovodja mora videti vse pevce; če treba naj stopi na višje mesto s harmonijem vred. Pult, raz katerega bere, ne sme zakrivati njegovega obraza, ker peveci morajo pevovodjo tudi videti in brati iz njegovega obraza nič manj, kot iz lista. Ako je zbor številen, naj nekateri peveci prevzémó razdelitev notnega materijala in naj ga po vaji zopet zberó. Listi se ne smejo mazati, ne mečkati, ne trgati, ker materijal je drag. Pevovodja naj natančno označi številko speva, potem naj ga razloži glede besedila in glasbene oblike, naj pokaže njegove vrline, naj sam zapoje in navduši pevce, da se z veseljem poprimejo speva. Pevecem nikakor ne gre odklanjati speva, češ, ni lep. Kadar je spev popolnoma naštudiran, tedaj bo mnenje o njem ugodnejše. Vadi se vsak glas posebej, potem skupno; le dobro izvežbani peveci zapoje takoj skupno, pa se jim popravi ta ali oni nedostatek.

Rado se zgodi, da se peveci, ki ravno ne pojo, dolgočasijo; s šepetanjem si kratijo čas in motijo druge. Zato je jako praktično, da se n. pr. povabita samo sopran in alt, drugo uro tenor in bas, tretjo vsi skupaj. Na ta način se najhitreje pride do cilja.

Pevovodja naj tirja od pevcev čisto intonacijo in pravilno vokalizacijo, zlasti na deželi, kjer peveci literarno niso tolikanj izobraženi. Pevovodja naj jim popravi vsako napako, naj sam intonira in vokalizira za zgled, naj uči pevce, da dosti široko odpirajo usta, imajo vedno dovolj sape v prsih, sopejo v pravem času, pevajo prijazno, s smehljajočim obrazom, imajo oči obrnjene na list, obenem na pevovodjo, pojejo vezano, naravno brez nepotrebnih olupšav, da basi pojejo le to, kar je pisano in ne pristavljajo nižjih oktav, ako niso pisane. Witt pravi: Ako pridem na kor, najpreje pogledam, če so peveci prav postavljeni in če gledajo na dirigenta, tedaj je moja sodba o koru hitro sklenjena. Ako peveci gledajo samo na note, najboljši dirigent ne opravi ničesar. Peveci, ki se pri izkušnji privadijo dirigenta, v cerkvi hitro razumejo njegova znamenja.

Glavna stvar pa je, da pevovodja sam natančno prouči skladbo, znati jo mora malone na pamet, potem je zmožen druge učiti. Težke skladbe ponavlja, kolikorkrat je zboru treba, vendar ne zmirom celo skladbo, ker se peveci preveč utrudijo in se trati čas. Ponavlja le to, kar ne gre. Ako kaj ne gre, hitro ustavi; peveci pa morajo biti tako navajeni, da vtihnejo namah in si tudi zapomnijo, kje so obstali. Tako se prihrani mnogo časa. Ponavlja težke vstopne, izredne intervale; ne bo ti žal, ker bo potem nastop siguren.

Kakor hitro se prične vaja, naj vtihnejo vsi razgovori; razmišljenost je kriva, da se delajo napake. Ena sama napaka pokvari več, nego zmore deset dobrih pevcev. Zlasti na koru vladaj resnoba. Ako pevovodja sam šepeta, bodo šepetali tudi peveci, in od takih pevcev ni dosti pričakovati. — Pevovodja bodi vsikdar jako miren; učitelj, ki vpije v šoli, nima nikdar dobre discipline; istotako v pevski šoli.

Vaje so torej tako važne, da od njih zavisi ves prosep cerkvene glasbe. Koliko se trudijo pevska in koncertna društva, da idealno izvajajo izbrane točke. Dan za dnem se vadijo, dostikrat pozno v noč, odrečejo se spanju, žrtvujejo čas. Ne dajmo se osramotiti!

Dirigiranje.

V večjih zborih je treba poleg organista tudi spretnega dirigenta. Vsaka armada ima poveljnika, tudi pevska ne sme biti brez njega. Dirigiranje se ne dá popisati, ker ni vednost, ampak je nekaj osebnega, je sad dolgo trajne izkušnje. Dober dirigent more v kratkem času najslabši zbor privedi do velike popolnosti, in nasprotno je pevanje zbora merilo za kakovost dirigenta. Da ne ponavljam, kar sem govoril gori o pevovodji, napišem še nekatere stavke o vnanji kretnji dirigenta.

Dirigent imej v roki taktirko, ki ni nič drugega, nego podaljšana roka. Taktiranje se sme le videti, slišati nikdar. Z nogo taktirati ne sme ne dirigent, ne pevec. Dirigiranje brez afekta, brez gest in mimike je avtomat ali metronom, vendar bodi taktiranje lepo umerjeno, ker vsako pretiravanje je smešno. Marsikateri dirigent se trudi v potu svojega obraza, a ne doseže pravega učinka. Peveci se morajo navaditi, da ubogajo vsak, še tako rahel migljaj. Piano se taktira mirneje, forte odločneje, ojstri udarci pomeni naglas. Široki motivi se vodijo z dolgimi, počasnimi črtami, hiter tempo se znači s kratkimi mahljeji. Preširoko taktiranje utruji in pri hitrih tempih se ž njim ne pride naprej; pri poudarkih taktirka kot blisk trene dol. Nekatere šestnajstinke za hip spremlja roka, ako je treba. Pri piano se teló malo zniža, pri crescendo zvikša. Pri posebno markantnih mestih obe roki stisnete pest. Kadar gre vse gladko, lahko taktiranje preneha za malo časa.

Tudi mimika igra pri dirigiranju veliko vlogo: oči švigajo semtertje in prevladujejo cel zbor, obraz kaže prijaznost, resnobo, grozo, žalost. Kar se godi v duši, kaže se na licu. Lahko se zgodi, da se na koru kak spev izjalovi; ostani miren in uči se poniževanja. Takim nezgodam je vzrok pomanjkljiva vaja, nepazljivost pevcev, včasih pa tudi splošna nerazpoloženost. Lepo je, ako se peveci trudijo zadovoljiti pevovodjo in se ta po končanem spevu hvaležno ozre nanje. Gostov ne trpi na koru, pokvarili ti bodo vse. Kdor ni bil pri izkušnji, naj se ne sili med pevce; diletantizem je za kor največji kvar.

Ritem.

Dirigentova stvar je, da določi skladbi ritem v smislu skladatelja. Bilo bi pa napačno celo skladbo izvajati v istem ritmu; včasih je treba pohiteti, včasih zadržavati, dasi skladatelj tega ni označil. Skladatelj občuti v sebi celo skladbo, tudi ritem, ali tega ne vpiše vselej, marveč pripusti dirigentu. Vendar je dobro vpisati vsaj glavne tempe, da dirigenti ne krenejo na napačno pot.

Ritem dá skladbi življenje; a tudi narobe: Kdor je našel duhá skladbe, najde instinktivno pravi ritem. K temu treba dolgoletne vaje, poslušanje

drugih slovečih zborov, občevanje z dobrimi dirigenti, treba je pridnosti in nadarjenosti.

Dostikrat dá besedilo mero za pravi ritem; primeri: Et incarnatus, miserere, te ergo quaesumus, et vitam venturi, alleluia itd. — Rittem se kolikor-toliko ravna po besedilu, ki izraža razna čutila, zdaj prošnjo, zdaj veselje, strah, kesanje itd.

Tudi besedilo ne dá vsikdar zadostnega pojasnila, dá ga pa melodija. Nekatere melodije tirjajo počasen ritem, sicer bi bilo nemogoče sopsti, razločno izvajati vse tone in izgovoriti vse besede. Drugi spevi zahtevajo hitreji ritem, sicer dolgočasijo. Tedaj duh skladbe, besedilo in melodija nam dajo pojasnilo za ritem; sicer pa je bolje malo pohiteti nego dolgočasiti. (Dalje prih.)

Praktične opazke

k Anton Foersterjevi teoretično-praktični klavirski šoli.

(Sestavil avtor.)

(Dalje.)

XXXVI. Zdaj zapustimo za en čas križce in prestopimo k tonom, ki imajo kot predznamenje ♭. Najprej pride vaja XVIII. v *F*-duru, igra se torej „be“ ali „hes“ namesto „h“. Sledijo št. XXIX. *a.* in *b.*, XXXII. in 76. v *F*-duru, končno vaja XXXVI.

89. Trijole naj se natančno razdelijo na četrtinke en-dva-tri-štir', in po njih skupine štirih četrtink! Palea prideta skup.

90. Tako se je pela povsodi naša avstrijska himna, dokler ni ministstvo ukazalo, naj se poje po izvorniku tako, da se na 2. vrsti v 1. taktu poje prva četrtinka brez pike, torej „hes“ tudi kot četrtinka, zato naj dobi piko naslednji „a“ in drugi „a“ naj bo osminka. V naslednjem taktu naj se obe osminki „a—h“ izpremeniti v „h—e“; po repeticii se pojé v 1. taktu namesto dveh osmink „e—d“ samo četrtinka „d“, drugi takt ostane, v tretjem pa dobi prva četrtinka piko (podaljšalno), zato treba potem naslednji osminki skrajšati kot šestnajstinki, v končnem taktu pa naj se glasita namesto osmink „a—g“ osminki „g—f“ s kratkim predložkom „a“ spredi.

XXXVII. Zopet igray št. XXIX., XXXII. in 76. v *B*-duru ter novo vajo!

91. Da dobro razdeli, šteje učence „prva—druga—tretja“! V zadnjem taktu naj si učence postavi zadnji dve številki za desno roko vsako nad naslednjo noto.

92. Ta komad se mora igrati s občutkom, zato naj pazi učence na vsa znamenja, spremljanje podredi napevu, in si predstavlja tihi značaj nočnega miru!

XXXVIII. Najprej vaja VI. v *Es*-duru, pozor na zameno! Sledijo vaje XXIX., XXXII. in 76. v *Es*-duru ter nova vaja.

93. „Tempo giusto“ dovoljuje za etudo precej gibčno igro. Zadnji ton trijole naj se strogo zveže s prvim tonom sledeče trijole, prsti pa naj pri tem ne zaostajajo na tipkah.

Pri uporabi pedala naj se desna noga tudi pri dvigu dotika s špico pedala, s peto pa tal!

Zdaj se ponavljajo in dopoljujejo prstne vaje št. XXV. z novimi kombinacijami: pri *a.* jih je 6, pri *b.* 2, pri *c.* pa še 12.

94. Levi roki se predpiše v začetku „p“ (piano); dvojemke se morajo igrati lahko z lahko prednjo roko, pa tudi desna roka mora biti jako voljna.

XXXIX. Prestopimo zopet h križcem. V razpravi o tonovih načinih je zvedel učence, da imajo 4 križci iste temeljne tone kakor 3 be; pri *E* vidimo iste note kakor pri *Es*. Torej ravno isto vajo VI. zadenemo tudi zdaj v *E*-duru, kakor prej v *Es*-duru. Potem št. XXIX., XXXII. in 76. ter novo vajo.

95. Kakor pri št. 93., naj se tudi tukaj vrsti ena roka z drugo „legato“.

XL. Pri št. 23. nismo šteli po osminkah, ampak po četrtinkah, da se je trijola gladko izvršila. Zdaj se naučimo pravilno razdeliti tri note na dve po natančni vaji, kakor se v šoli razlaga.

96. Po prejšnji vaji ne bode zdaj učencu težko, v eni roki igrati trijole, v drugi roki pa udariti drugo ritmično osminko natanko v polovici trijole, to je med njeno drugo in tretjo noto. Majhne navzgor obrnjene note so olupšave melodičnih tonov, katere se „pianissimo“ izvrše; o teh in drugih bode obširnejši govor na str. 103.

Zdaj se ponavlja majhna vaja z drugimi prsti, kakor je v šoli zaznamovano.

XLI. Najprej igray vajo VIII. v *As*-duru! Potem zopet v istem novem tonovem načinu tri znane vaje, št. XXIX., XXXII. in 76. ter novo vajo.

97. Tam, kjer stoji „a tempo“, se napiše za levo roko nad „es“ 5 in na „hes“ 2 kot prstni red.

XLII. Ali si je učenec že zapomnil te 3 glavne vaje, katere mora zmiraj ponavljati? Naj jih torej igra zdaj v *H*-duru, dodá pa novo vajo, vkateri naj igra razdeljene akorde tudi narobe, vsakega v nazaj obrnjenem redu.

98. Dobro šteje, natanko razdeljuj in pazi posebno na prstni red dveh prvih taktov zadnje dvojne vrste!

Za ojačenje in enako izvežbanje prstov sledi četvero vaj po načinu št. XXXI.

XLIII. Prej pride vaja V. v *Des*-duru, potem znane 3 vaje in še nova vaja.

99. Leva roka ima več kratkih predložkov, ki se igrajo strogo na ritmično dobo zraven z akordom, glavna nota se po njej udari za-se.

XLIV. Iz teoretične razprave o tonovih načinih oziroma o škalah (glej str. 57.) vemo, da imata tonova načina *Fis* (6 ♯) in *Ges* (6 ♭) iste tipke, ker so njihovi toni enharmonični; zato obdelujemo oba ta tona skupno. Tudi si zapomni začetnik, da sta šesti predznamenji „eis“ in „ces“ spodnji tipki.

Najprej igray št. XVIII. in 62. v *Fis*-duru, št. VII. in XVII. pa v *Ges*-duru. Potem pride št. XXIX. *a.* in *b.* prvič v *Fis*, drugič v *Ges* (učenec pazi dobro pri *Fis* na „eis“, pri *Ges* pa na „ces“!) Enako se zaporedoma vadi št. XXXII. v obeh novih tonovih načinih (same gornje tipke) in št. 76.; v novi vaji najde učenec enako ritmično in škalo vajo v obeh tonih.

100. V zadnjem taktu prve dvojne vrste manjka ravno v sredi pod četrtniko „c“ v basu znamenje za izpuščanje pedala, naj se pristavi!

Zdaj sledi 7 številka za transponovanje v *Ges*, izmed katerih naj bo druga X. (ne IX.) in četrta 60 (ne X.).

XLV. Zopet „dve muhi“ z enim udarom: *Cis* smo že vadili kot *Des*, *Ces* pa kot *H*. Učencu se predstavlja tudi sedmo prestavno znamenje za tona na spodnjih tipkah, pri *Cis* namreč „his“, pri *Ces* pa „fes“. Pa vendar naj učence le igra glavne 3 vaje XXIX., XXXII. in 76. v obeh novih načinih, ampak ne mehanično, temveč naj pazljivo igra po notah, da se nauči dobro čitati in zadnji dve prestavni znamenji na spodnjih tipkah iskati. Za transponovanje iz *C* v *Cis* in *Ces* ima učence še celo vrsto vaj, a naj ne misli, da mu so nepotrebne, pač pa so jako koristne. Po vaji XX. si pripiše IX., in zadnji dve izpusti!

XLVI. Nove koristne prstne vaje, pri katerih naj se prva nota vsake skupine dobro poudari!

101. Venec Schubertovih valčkov, sestavljen po kvintnem krogu, naj bo učencu za zabavo in za spomin na durove načine, ki se jih je dozdej naučil. (Na str. 83. v 3. taktu po repetitiji druge dvojne vrste stoj nad dvojemko 3 in v 5. taktu pred osminko bekvadrat!) Naj se razdeli venec na več odstavkov (glej naprej!).

(Dalje prih.)

Kako sta Gregor Rihar in Blaž Potočnik popravljala stare stolne orgle.

Stare sv. Nikolaja orgle v ljubljanski stolnici bi vedele povedati marsikateri prizor, ki se je vršil na koru. Naj se eden spominu ohrani. Pred 50 leti so bile orgle že slabe, na njih je poizkušal marsikateri mojster svojo umetnost, za hip malo uredil, a zopet je prišlo kaj v nered, kar je organista dražilo. Pokojni Gregor Rihar je bil sicer spreten organist, imel izboren posluh, — saj je v eni uri uglasbil 4 klavirje za koncert, ko se je trudil prej celi dan večak, da bi vse 4 instrumente, na katere se je hkrati igralo na večer, spravil v soglasje, — a mehanik on ni bil. Tu mu je pomagal iskreni prijatelj Blaž Potočnik, župnik v Št. Vidu nad Ljubljano. Ta je bil nekako mojster za vse — *Universallgenie*, ki je kaj rad postregel na vse strani. Kedar je bil Rihar v zadregi, poslal je po Potočnika, ali ga je sam šel osebno prosit v Št. Vid. In g. Blaž je imel že nekatera pripravna orodja doma, ter kar žnjimi oborožen prišel na stolni kor. Pri taki priliki sta enkrat dolgo časa popravljala pri ceveh, mehu in piščalih. Potočnik je tu privil, tam prepihal, tukaj odžagal, tam kaj prilepil, in potrpečljivi Rihar mu je podajal orodje, kakršnega je ravno tovariš rabil. Rihar je bil že truden in nejevoljen; tudi prah, ki ga je g. Blaž izpihal iz piščali, se mu je vlegel na pljuča. Prav oddahnil se je, ko je Potočnik na zadnje končal: „Gregor, sedaj bo pa že v redu, le k orglam, jaz grem pa na stranski kor meh pritiskati!“ Ves vesel se vsede Rihar za orgle in

si pripravi spremljevanje latinske maše, katero je imel za nedeljo na vrsti. Najbrž, si je mislil, bo g. Blaž kaj pokritiziral, kako registriram; dobro je, če se človek kaj od takega veččaka nauči. — Ko zasliši, da je Potočnik meh zagnal, prične po kratkem preludiju oddelek obligatnega spremljevanja latinske maše. Bilo je sicer večinoma popravljeno pri orglah, a nekatere poteze so silno motile harmonijo. Vendar je Rihar spremljevanje „glorie“ preigral, in Potočnik potrpežljivo pritiskal na mehovje. Ko je končal, vidi, da Potočnik zapušča stranski kor in se dolí vrača. Rihar je bil nejevoljen in razdražen, ker orgle po tolikem trudu niso bile v redu; kaj bo rekel šele Potočnik, ki je več ur stal v omari med piščalmi golorok, prašan, potan in zdelan, celo kaka pajčevina se ga drži! On se je mučil, Rihar le zunaj stal ter mu podajal, kar je zahteval. Ker je bil Rihar bolj boječe nature, pričakoval je, da se vlije sedaj ploha nejevolje ali celo srditosti nanj in njegove piškave orgle. In svoje orgle je Rihar toliko ljubil! A g. Blaž stopi sicer nekoliko poredno resen, ne razdražen na glavni kor, ter že pri vratih zakliče Riharju: „Kaj si pa vendar sedaj igral?“ Rihar boječe: „Glorijo, obligatno spremljevanje N. latinske maše“. Potočnik se udari ob čelo: „No ja, jaz sem pa za Credo pritiskal meh, zato nisva skupaj prišla“. Riharju se hipoma razvedri obraz in buškuje v smeh. Potočnik pa mirno zopet odpira omaro ter začne popravljati nedostatke. Ko je pritiskal meh, si je natanko zapomnil, kje je napaka, in ker je sestavo orgel imel v mezincu, je takoj vedel, kaj ni v redu. In zopet je Rihar podajal sedaj kladivo in zopet dleto; pa žago in kar je Potočnik zahteval. In Rihar se je še vedno smejal dovtipu, da ne more biti soglasja, ako igralec glorio igrá, mehač pa za Credo pritiska. Še bolj je postal dobre volje, ko je prisluškoval Potočnikovim opazkam pri popravljanju: „Raca na vodi, ti boš meni nagajala, ti stara, razjedena pokveka! Le ubogaj me, ti revna piščal, ali ti pa zavijem vrat, da boš za vedno nema ostala! Kaj se mi protiviš, ko te ne spustim prej, da te vravnám. Sem že hujšega škrata ugnal, pa ne bom tebe, sirota! Tukale stoj in se mi ne gani, sicer te pribijem, da se ne ganeš več. Ti mala žaba cinasta, tako mala si, pa hočeš, da naj gre po tvoji glavi, da se boš na sosedo naslanjala. Po konci, tako stoj in vbogaj Riharja, ko te dregne pod rebra. Mala si, a na svojem mestu zaležeš za ono veliko v prospektu, ki se oblastno šopiri v ospredju in zija po cerkvi ter zijala prodaja!“ — Konec tega samogovora je bil, da sta se oba vračala zadovoljna raz kora, in zopet so bile orgle za nekaj mesecev v redu.¹⁾

M. Arko.

Dopisi.

Št. Rupert na Dolenjskem. (Konec.) Introit pojemo koralno in sicer do „Gloria Patri“ solo z orglami, Gloria Patri pa zbor enoglasno z orglami.

¹⁾ Ta prizor mi je povedal nek starejši duhovnik, Riharjev učence. Marsikateri starejših gospodov bo vedel še kaj enakega povedati. Menim, da ne bo napačno, ako kdo obelodani v „C. Glasbeniku“ še kak tak prizor oz. kak dovtip. Med resnimi članki in dopisi smentertje tudi kak dovtip ali kaka šala — listu gotovo ne bo škodovala.

Komunija se navadno recitira s spremljanjem orgel. Tudi z novim koralom smo že poizkušali, kakor sta ga harmonizovala gg. S. Premrl in F. Kimovec; vendar o teh uspehih zdaj še ne morem poročati.

Dalje se pojo latinski spevi v čast sv. R. Telesu, in sicer: O salutaris hostia, Foerster, Witt, Leitner in Hladnik. Adoro Te, Gr. Rihar, O sacrum convivium, Ig. Hladnik, Pange lingua gregorijanski koral po „Ceciliji“ in Gr. Rihar, Ego sum panis, Ig. Hladnik, Lauda Sion, Ig. Hladnik in Rihar, Sacris solemnis, Ig. Hladnik, Gr. Rihar in Leitner in Laudate Dominum koral, harm. A. Foerster.

Pri črnih petih mašah se poje: Requiem, Fr. Witt, prirejen od Jos. Groissa za mešani zbor. Requiem in d. moll, Jos. Gruber, za en glas z orglami, Requiem Ant. Foerster, Missa pro defunctis, P. Ang. Hribar, Missa pro defunctis, Ig. Hladnik op. 2. Requiem koralni.

Asperges pojemo: Foersterjev, P. Angelikov, Kasp. Ettov in Stanko Premrl. Vidi aquam se poje Ig. Hladnikov in Fr. Migličev. Te Deum se poje Kunšičev, Ig. Hladnikov, Ant. Foersterjev po Haydnovi melodiji.

Vsako prvo nedeljo v mesecu je rožnovenska procesija, ker je tukaj sedež rožnovenske bratovščine. Pri procesiji se pojo lavretanske litanije, pri katerih se po vsaki kitici odgovarja „prosi za nas“, da se morejo zadobiti za te litanije podeljeni odpustki, in po vsaki tretji kitici po „prosi za nas“ se poje odpevanje, ki se navadno trikrat izpremeni, po procesiji pa je v cerkvi blagoslov po rimskem obredu.

Enako se pojo te litanije po P. H. Sattnerjevi uredbi tudi ob velikih praznikih v cerkvi. Tudi litanije Jezusovega Sreca se tako poje, da se po vsaki tretji kitici poje odpevanje, ki se po vsaki deseti kitici izpremeni, ker je eno in isto preveč mučno za uho.

Pri molitvenih urah čiščenja sv. R. T. pa poje dekliska Marijina družba po cerkvi razne Marijine in druge pesmi po F. Spindlerjevi pesmarici.

Ob pustnih dnevih je tukaj 40urna pobožnost in je trikrat slovesna peta sv. maša, pri kateri se vselej poje vse liturgično. Popoldne v torek ob 4. uri je pa sklep, Te Deum in potem blagoslov po rimskem obredu. Po blagoslovu smo letos mesto „Laudate“ zapeli Fr. Kimovčevo „Hvalite Gospoda“, in pesem je naredila tak efekt, da ljudje niso mogli te pesmi pozabiti, zato jo pa tudi zdaj pri enakih prilikah večkrat pojemo.

Letos smo bili tako srečni, da smo imeli pri 40urni pobožnosti tukaj presvetlega knezoškofa dr. Antona Bonaventuro, ki so neutrudljivo izpovedovali pozno v noč ter se o tukajšnem cerkvenem petju prav povoljno izrazili ter prav zadovoljni odšli od nas.

Za pred-, med-, in poigre iz not na orglah se rabijo preludiji od teh skladateljev: B. Kothe, Kewitsch, Zangl, Hanisch, Blied, Lipp, Hartmann, Körner, Fajgelj. Za božično dobo: Hladnik (Božične pred- in poigre) in Gruber.

Naj mi bo dovoljeno omeniti še dva nekdanja tukajšnja gg. kaplana. To sta vlč. gosp. Ivan Dolinar, sedanji župnik v Kresnicah, in vlč. gosp. Anton Zore, sedanji Mirnopeški župnik. Ta dva gospoda posebno g. Zore kot izvrsten basist, sta mi gnotno in moralno vedno na strani stala in vplivala na pevce, da so imeli veselje do vaj in do cerkve. Naj jima bo izrečena tukaj javna zahvala. Največjo hvalo in čast pa zasluži naš dobri preč. gospod župnik in svetnik Ivan Mervec. On kakor sploh za hišo Božjo tako tudi za lepo petje vnet, je takorekoč duša celega pevskega zbora, ki organistu stoji na strani v vsaki potrebi. Po njegovem prizadevanju ima tukaj organist na razpolago harmonij, ki je last cerkve. Muzikalij ima pa tukajšna cerkev toliko, da jih razum Novega Mesta gotovo na Dolenjskem nobena nima toliko po številu. Za muzikalije imamo seveda poseben zapisnik.

Tako sem zdaj po dolgih letih dal odgovor od svojega hiševanja, ter spolnil obljubo, katero smo pri izpitu dne 30. julija 1885 l. vsi abiturijente dali svojemu neutrudljivemu učitelju in profesorju, bl. gosp. Antonu Foersterju, ki nam je pri razhodu želel obilo sreče in uspeha v novih službah.

Naj torej končam z željo, da bi bilo vse to naše prizadevanje in delo Bogu in Mariji v čast. Sv. Cecilija, Ti pa prosi za nas, da bi enkrat pred sedežem vsemogotnega Boga skupaj peli: Laudate Dominum omnes gentes. — Daj nam to doseči večni Bog!

Josip Cimerman, organist in pevovodja.

Krško. Dne 15. julija 1911 ob 12. uri dopoldne je preminul v tukajšnjem kapucinskem samostanu v 69. letu svoje starosti konventual in vikar tega samostana č. g. P. U b a l d Bergant, rojen v Škofjiloki na Gorenjskem, senior kapucinske provincije. — Blagopokojni rajnik je preživel več časa po različnih samostanih (Celje, sv. Križ), a največ svojega življenja je preživel v idiličnem in prijaznem krškem samostanu in sicer z malimi presledki od leta 1874. — Blagi pokojnik, ki je bil vzor duhovnika in redovnika, je bil izreden ljubitelj lepega petja, bodisi cerkvenega ali svetnega, a tudi sam dober pevec — II. tenorist. Sicer je bil po glasbenem okusu in po glasbeni vzgoji še navdušen Riharjanec, a se je prilagodil tudi novemu stremljenju po napredku in zboljšanju cerkvene glasbe.

Običaj je, da za trud, ki ga ima samostanski pevski zbor, samostansko predstojništvo pevski zbor večkrat primerno pogosti. To so bili pravi pevski sestanki, in k tem je tudi rajni P. Ubald kaj rad prihajal; če smo včasih kakšno pesnico prav „po predpisih“ vdarili, osobito kak moški zbor, imel je nad tem častiti starček vedno iskreno veselje. — Ko je v letih 1880—1885 tukajšnji posvetni pevski zbor vodil g. c. kr. sodnik J. Vencajs, a službo organista na kapucinski cerkvi blagi nadučitelj Blaž Francišek iz Vidma, so gg. pevci ob slovesnejših prilikah pod vodstvom g. Vencajsa kaj radi pomagali na samostanskem koru in je tudi čast. rajnik kaj rad sodeloval kot II. tenorist.

Pri pogrebu dne 17. julija 1911, ki je bil nad vse časten, spremili smo rajnika tudi mi, kar nas je pevskega zbora h večnemu počitku. — Pri slovesni sv. maši zadušnici dne 17. julija 1911, katero je daroval preč. g. dekan Schweiger iz Leskoveca, ki je tudi pogreb vodil, je proizvajal samostanski mešani pevski zbor † P. Angelikov Requiem s koralnimi vlogami. Po odpeti absoluciji „Libera“ pa je blagemu rajniku zapel krški moški zbor pred rakvijo slavni in velečastni Mendelssohnov „Beati“, a pri odprtem grobu † P. Angelikov „Človek glej dognanje svoje!“ — Bodi blagemu rajniku to-le skromen spominek, a kot izreden ljubitelj petja in glasbe naj na prošnjo svete Cecilije posluša v nebesih rajске harmonije! — Have anima pia!

Avguštin Kos,

e. kr. fin. oficijant in regens chori.

Idrija. — Č. g. urednik! Piše Vam čuden popotnik, podoben nikdar sitemu beraču; razloček je le, da ta nima nikdar zadosti darov, oni pa ne muzike.

Krasno petje, s kojim smo se poživiljali one lepe dneve, ki ste nam jih priredili od 7.—11. avgusta v Ljubljani, je prehitro utihnilo. Da bi taka maša trpela vsaj 10 ur! Tako ste nas pa ravno „oskominili“, pa že zapoje dijakon: „Ite, finita est!“

Po srečnem povratku iz Ljubljane sem jel premišljevati, kam naj se obrnem zdaj, da se odobro nasitim tega, kar smo v Ljubljani okušali. Rekel mi je notranji glas: „Fant, napravi izlet v Italijo!“ Tako sem tudi storil. (Zaradi razstave je tam letos vožnja na železnici znižana.) Iz Gorice sem bil v 14 urah že v Florenci, kjer sem ostal.

V ondotni stolnici sem imel priliko se zopet naslajati s tisto božansko hrano, ki ima svoj uhođ skozi nčesa. Zopet sem bil srečen! Najboljši utis pa mi je napravilo mirno pa mojstrsko orgljanje. To je bilo veličastno, vredno take stolnice. Ja, ta organist! Evviva!

Ker je tam solnce prav po afrikansko žgalo, voda pa povsod slaba, mlačna, zato sem v 24 urah odpotoval naprej proti Rimu, vedoč, da si tam ugasiu silno žejo z dobro vodo, s katero je Rim boljše preskrbljen nego vsako drugo mesto.

V Rimu sem bil sprejet v „Hospic Marta“ poleg cerkve sv. Petra na stanovanje in hrano, kjer sem bil jako dobro postrežen vseh 5 dni, ki sem ostal v Rimu.

V baziliki sv. Petra je bila vsak dan ob 9. uri 15 minut velika maša z asistenco v kapeli „del Coro“ nasproti oni Sv. R. Telesa. Pela se je med tednom kdaj dvo-, kdaj troglasna maša (vse drugo koralno) na koru evangelijske strani. V nedeljo pa se je pela četvero-glasna maša na koru epistelske strani v isti kapeli. Obojne orgle te kapele so — po glasu soditi — dobre. Peło se je vse dni v mešanem koru s hvalevredno gotovostjo in ne prehitro. (Sopran in alt seveda dečki.) V nedeljo je bil kor pomnožen in zlasti ta dan je bila izpejjava „schwungvoll“. Ti ljudje so na svojem mestu!

Med vsemi glasovi se je še posebno odlikoval tenor. Ne morem si domisliti, da bi bil še kdaj slišal tako lep tenor ko ta, zlasti v kvartetnih partijah. Čudno, človek, revna zemeljska stvar, pa tak angelski glas!

Vprašal sem po maši, ob kateri uri bodo Vespere. „Alle cinque e trenta“ bil je odgovor, (ob pol 6. uri). Vršile se pa niso v zgoraj omenjeni kapeli, ampak v glavnem prezbiteriju, to je: za velikim oltarjem sv. Petra, kjer je še prostora za veliko cerkev. Tam je postavljen na obeh straneh na prostem štirioglat oder, na njem orgle in prostor za pevce. Ti so se bližali od zakristije sem v sprevodu, bili so prav lepo cerkveno oblečeni. Pozneje pa se je vsula duhovščina in večernice so se pričele. Celi prvi psalm je pela sama duhovščina koralno unisono. Druzega pa, kot čveteroglasno kontrapunktično celoto je pel pa samo pevski kor in v tem redu so šli vsi psalmi naprej. To je bilo pa še lepše kot dopoldan! Ne preidejo mi iz spomina ti krasni glasovi, ki so se izlivali v mogočno celoto, katera me je tako razgrela, da bi za tisti dan ne bil menjal celo s sv. Petrom ne, ker bi se bil v takem slučaju moral odstraniti temu divnemu jubiliranju.

Izgovarjava latinščine je v Rimu kakor v Florenci seveda italijanska, a tam pravijo, da je ista prava, naša pa — da je nemška, zato, ker izrekujemo: Genitori genitoque, in ne Ženitori ženitoque; Virgine, in ne Viržine! Kdo ima prav, Nemeec ali Lah? No, naj bo že tako ali tako, Bog menda razume oba.

Čas mi je bil pičlo odmerjen, zato sem moral hiteti, da sem obiskal in si ogledal znamenitosti mesta, v prvi vrsti seveda cerkve, Vatikan in vrt sv. Očeta, Monte Pincio in Gianicolo, Coloseo in Forum. Veliko sem obhodil v 5 dneh, končno sem, četudi ne rad, vendar zadovoljen zapustil večno mesto. Ustavil sem se še v Bolonji in Padovi, potem pa se vrnil vesel domov. Zahvaljen Bog, ker me je obvaroval vsake nesreče in tudi bolezni, katere je bilo v Rimu tiste dni po 70 slučajev na dan. Hvala pa tudi č. g. dekanu, ki so med tem časom poleg svojega bremena prevzeli še organistovska opravila. **Kranjski J.**

Gorica. Pred par leti je bil prinesel „Glasbenik“ precej ostro poročilo o pevskih razmerah v našem mestu. Stolni kor ima gluha ušesa. V metropolitanski cerkvi se poje Introitus in Communio samo pri pontifikalnih mašah z veliko naglico in to v času, ko tega niti na deželi več ne izpuščajo, če ima organist kolikaj izobrazbe! V bogoslovskem semenišču je petje boljše ali slabše, kakor so pač moči leto za letom na razpolago. Pač pa je dobil koral mesto, ki mu gre, to seveda po zaslugi gospoda župnika Kokošarja. Vsak bogoslovec mora brezpogojno znati, kar je duhovniku neobhodno potrebno. Dosegel je z vstrajnostjo, da se trudijo tudi oni, ki nimajo mnogo posluha. To je potrebno! Ne more biti slednji duhovnik strokovnjak, ali pokvarjen je celotni vpliv cerkvene slovesnosti, ako je pri oltarju revščina, četudi kor stori dobro svojo dolžnost. Vsak duhovnik mora, če več ne, vsaj znati ceniti cerkveno petje in biti koru naklonjen. Že samo s tem more biti organistu mnogo olajšano. Veselo je, da se v našem semenišču tudi vsi hrvaški bogoslovci zanimajo za glasbo. Kdor malo pozna pevske kore po hrvaških cerkvah tržaške in poreške škoflje, more šele prav ceniti ta njihov trud! S prispevki krškega in poreškega šk. ordinariata ter hrvaške duhovščine tržaške škoflje so si nabavili lani krasen harmonij in za vaje se porabi skoro ves prosti čas.

Sporočiti imamo še žalostno vest, da je 12. okt. t. l. na Repentabra pri Trstu umrl g. Karol Purič, bogoslovec-četrtletnik. Pokojnik je bil vzgleden kandidat za duhovski stan, ki je ves gorel za krščansko socialno delo in za pravo cerkveno glasbo. Že kot dijak je vodil v šk. konviktu v Trstu cerkveno petje in v goriškem bogoslovju je bil priden organist. Vdeležil se je z nami v Ljubljani cerkvenoglasbenega tečaja in delal lepe načrte za bodoče delovanje na glasbenem polju v tržaški škoflji. Ko pregledujem njegovo malo zapuščino, se čudim, ko vidim mladane dobesedno pisana predavanja zadnjega glasbenega tečaja. Skoro nobena beseda mu ni ušla. Veliko muzikalij, mnoge kompozicije, ki jih je vestno prepisaval, pričajo, kako natančno je zasledoval vsa važnejša slovenska, nemška in italijanska dela. Pokojni Purič bi se bil nedvomno povzpел do velike popolnosti, da mu ni smrt pretrgala mladega življenja. Pri pogrebu so mu zapeli tovariši dve lepi žalostinki. Prepevaj zdaj, blaga duša, slavo božjo med angelskimi kori!

Fr. Žužek.

Naše priloge.

Kakor razvidijo cenjeni naročniki „C. Gl“ -a že iz dosedanjih letošnjih glasbenih prilog, se trudi uredništvo postreči z lepimi in vseskozi dostojno cerkvenimi ter za praktično uporabo primernimi skladbami. Seveda kar se praktičnega momenta tiče, ni vse za vse enako praktično. Boljši zbori bi imeli namreč radi samo prav umetno zložene skladbe, med tem ko šibkejši zbori vedno žele le zelo lahkih in preprostih. Prav zato pa, ker smatramo kot svojo dolžnost, zadovoljiti kolikor mogoče vse zборе oz. zborovodje, prinaša naš list zdaj težje, zdaj lažje, enkrat zelo umetne, drugič bolj priproste, včasih latinske, včasih slovenske skladbe. Ta način bo pač tudi v bodoče brez dvojbe najbolj umesten.

Danes objavljamo drugo polovico Železnikovega krepkega in po svoji ravno v tem drugem delu prav spretno zamišljeni modulaciji zanimivega *Tantum ergo*, kot novo skladbo pa Foersterjev *Credo* za štiriglasen mešan zbor oz. za en glas z orglami. Za to odličnopraktično skladbo, ki se bo lahko večkrat vložila med kako drugo zlasti težjo latinsko mašo, bodo gotovo naši gg. organisti po deželi g. skladatelju iz srea hvaležni. Kdor bi hotel imeti več iztisov te skladbe, naj jih naroči pri Kat. Bukvarni v Ljubljani, kjer se bodo prodajali po prav nizki ceni. —

Obenem prinašamo tudi dva slovenska teksta, ki se eventuelno lahko rabita pri dveh, v 7. letošnji prilogi objavljenih evharističnih himnih, harmoniziranih od g. I. Pogačnika.

Št. 13. *Redemptorem saeculorum:*

1.) Jezus, ti nas blagoslovi
Vtrjene v ljubezni novi,
Milost svojo nam podaj,
Daj nam priti v sveti raj. | 2.) Jezus, ti si vinska trta.
Dana z rajskega nam vrta,
Mi mladike tvoje smo,
Ki na tebi rastemo. |
|---|--|

3.) O Marija, ti Devica,
Bodi naša pomočnica
Zdaj ino poslednji čas
Prosi ti Boga za nas.

Št. 15. *O Jesu mi dulcissime.*

1.) O sladki Jezus, moje vse,
Ti duše moje upanje;
Glej solznih iščem te oči,
Srce po tebi hrepeni.	2.) Ostani z nami o Gospod,
Razsvetli ves človeški rod,
Preženi nam duha temo
In svet napolni z milostjo.
3.) O Jezus, čiste rože evet,
Ljubezni ti si ogenj vnet,
Nebeški zbor iz vse moči
Naj tebe vekomaj slavi.	ali: Naj jezik tvoje ime slavi
Srce s krepostjo ga časti
In vsaka stvar naj ljubi te
Sedaj in večne čase vse.

Razne reči.

Δ Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani je imelo dne 8. novembra svojo redno odborovo sejo. Udeležili so se je vsi gg. odborniki razum dveh, ki sta bila zadržana. Glavna točka seje je bil razgovor o dekanijskih zaupnikih, o nabavi novih članov in o pobiranju mesečnih prispevkov. Določili so se za

upniki za skoro vse dekanije ljubljanske škofije; za katere se pa še niso, se bodo v kratkem, in bo potem „Cerkveni Glasbenik“ objavil njih imena. Zaupniki bodo agitirali za pristop k našemu društvu bodisi kot redni, podporni ali ustanovni član, bodo pobirali mesečne prispevke ter jih pošiljali društvu nemu blagajniku, g. L. Hafnerju, organistu v Št. Vidu nad Ljubljano. Ker je pa šele letošnji občni zbor (dne 10. avgusta) sklenil, da naj bodo mesečni prispevki po 1 K, zato se bo začelo pobirati z mesecem septembrom t. l. Tu pa mora v bodoče vladati red in točnost, ker drugače je boljše, da društvo kol danes razpustimo. — Gg. organisti, pristopite vsi v naše društvo! Bodimo edini in delajmo drug za drugega, vsi za vse!

△ Dne 12. oktobra t. l. je murl na Repentabru pri Trstu č. g. Karol Purič, bogoslovec tržaške škofije. Obiskoval je že IV. letnik bogoslovja v Gorici. Udeležil se je letošnjega cerkvenoglasbenega tečaja v Ljubljani, bil naročnik našega lista in navdušen cecilijanec. (Glej današnji dopis iz Gorice). — Čč. gg. bogoslovcem goriškega centralnega semenišča in zlasti tržaški škofiji naše iskreno sožalje!

Oglasnik.

△ P. Hugolin Sattner: **Assumptio B. M. V.** (Vnebovzetje B. D. M.) Za orkester, zbor in soli. — Besode zložil dr. Mihael Opeka. — V Ljubljani 1911. Založila Katoliška bukvarna. Cena 8 K.

O tem krasnem in znamenitem delu — prvem slovenskem oratoriju — bomo pozneje enkrat izpregovorili kaj več. Za danes naše cenjene bravce samo opozarjamo na to obsežno in v svoji celoti prav izvrstno uspelo delo in ga vsakomur, ki se za našo domačo glasbeno literaturo količkaj zanima, prav toplo priporočamo. Preč. g. avtorju pa naše najiskrenejše čestitke!

△ Anton Grum: **Pet božičnih pesmi** za mešani zbor. Op. 6. V Ljubljani 1911. Založila Katoliška Bukvarna. Cena 60 vin. — Te božične pesmi so prav prijaznega in milega značaja, dostojno melodiozne in istofake v harmoničnem oziru zelo prikupne. Za izvajanje so vse brez izjeme lahke, bodo pa — kljub svoji preprostosti — sigurno učinkovale. Pesmi zaslužijo toplo priporočilo. **S. P.**

Darovi

za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli.

K

(Prenos prejšnjih izkazov) 1.743-30

P. n. nadaljni darovalci:

Valentin Zabret, župnik v Št. Vidu nad Ljubljano	10—
Frane Pešec, župnik na Krki	10—
Jernej Kljun, župnik v Spodnjem Tuhinju	10—
Josip Knific, župnik v Temišlju	4—
Župni urad v Komendi	5—
Frane Kovačič, organist pri Sv. Luciji (Primorsko)	3—

Skupaj . . . K 1.785-30

Klavir na prodaj!

G. Luka Armeni, organist v Špitaliču, prodaja klavir, kupljen od tvrčke Ropas v Celju. — Kdor bi ga hotel kupiti, naj blagovoli osebno priti ogledat si inštrument. Cena po dogovoru.

Listnica upravnništva.

Če ima kdo cenjenih naših naročnikov na razpolago I. števil. 1. 1910 „C. GL-a“, prosimo, da nam jo blagohotno odstopi, event. tudi proti odškodnini.

Današnjemu listu je pridejana II. števil. priloga.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadruga tiskarna v Ljubljani.